

Tomasz Stolarczyk
(Łódź)

Księgozbiór klasztoru Braci Kaznodziejów w Piotrkowie Trybunalskim w XVI–XVIII w.

Głównym celem Zakonu Braci Kaznodziejów było i jest głoszenie Słowa Bożego, czyli kaznodziejstwo¹. Służyć temu miały specjalne studia dominikańskie, dające wykształcenie teologiczne oraz filozoficzne. W każdym klasztorze, już od momentu jego powstania, funkcjonowała szkoła konwentualna². Według Krystyny Zawadzkiej z kształceniem zakonników, a także z pełnieniem przez nich obowiązków kapłańskich (*kazania, spowiadanie, odprawianie mszy*) wiązały się nierozłącznie książki³. Dlatego też przy każdym klasztorze zakładano biblioteki⁴. Ich funkcjonowanie regulowało ustawodawstwo zakonne, począwszy od samej reguły i konstytucji, a skończywszy na kronikach klasztornych i rejestrach wydatków. Najważniejsze przepisy dotyczące książek i bibliotek zostały opracowane jeszcze w XIII w. przez generała dominikańskiego Humberta de Romanis⁵. Kapituła

¹ F.D. Boespflug, *Życie zakonne Braci kaznodziejów*, [w:] *Dominikanie. Szkice z dziejów zakonu*, red. M.A. Babraj, Poznań 1986, s. 36; J. Salij, *Duchowość dominikańska*, [w:] *Dominikanie. Szkice...*, s. 25.

² K. Kaczmarek, *Szkoły i studia polskich dominikanów w okresie średniowiecza*, Poznań 2005, s. 72; K. Zawadzka, *Biblioteki klasztorne dominikanów na Śląsku (1239–1810)*, „Acta Universitatis Wratislaviensis. Bibliothecalia Wratislaviensia” 1999, t. 5, s. 18.

³ K. Zawadzka, *Biblioteki klasztorne...*, s. 18.

⁴ *Ibidem*, s. 18; I. Szostek, *Biblioteka dominikanów lwowskich w świetle katalogu z roku 1776*, [w:] *Studia nad historią dominikanów w Polsce 1222–1972*, red. J. Kłoczowski, t. 2, Warszawa 1975, s. 410; J.A. Kosiński, *Biblioteka konwentu dominikanów w Sieradzu na przełomie XVI i XVII wieku*, [w:] *Studia nad historią dominikanów...*, s. 401; H.E. Wyczawski, *Kościelne zbiory biblioteczne (wiek XVI–XVIII)*, [w:] *Dzieje teologii katolickiej w Polsce*, t. 2, cz. 1, Lublin 1975, s. 532.

⁵ *Incipiunt instructiones Magistri Humberti De officiis ordinis*, [in:] B. *Humberti de Romanis quinti Praedicatorum Magistri Generalis Opera De vita regulari*, ed. J.J. Berthier, vol. II, Casali 1956, s. 263–266; I. Szostek, *Biblioteka dominikanów*, s. 412,

generalna rzymska w 1569 r. nakazała wręcz, aby każdy klasztor miał swoją bibliotekę⁶.

Konwentualna biblioteka znajdowała się również w piotrkowskim klasztorze Braci Kaznodziejów. Jej księgozbiór można odtworzyć na podstawie dwóch łacińskich inwentarzy bibliotecznych, wchodzących w skład kopiariusza akt tegoż konwentu, przechowywanych obecnie w Archiwum Polskiej Prowincji Dominikanów w Krakowie, oraz zbiorów ksiąg poddominikańskich zachowanych w Bibliotece Uniwersytetu Warszawskiego, Bibliotece Narodowej i Bibliotece Ossolineum we Wrocławiu.

Inwentarz pierwszy zatytułowany *Libri Conventus* (dalej: Inwentarz A) powstał w 1602 r. Drugi inwentarz, zatytułowany *Index librorum omnium spectantium ad conventum Petricoviensem Ordinis Praedicatorum* (dalej: Inwentarz B), nie ma podanej daty powstania, ale należy stwierdzić, że pochodzi również z początku XVII w. i jest prawdopodobnie późniejszy od Inwentarza A. Inwentarze te pomijają całkowicie adresy wydawnicze druków, podają czasami nazwisko autora bez jego imienia lub samo imię bez nazwiska bądź też jego imię i nazwisko bez tytułu książki albo sam tytuł – zawsze skrócony – bez autora. Czasami wymieniano tylko pseudonim pisarza. Inwentarze nie posiadają numeracji przy poszczególnych pozycjach zapisu, jedynie niemal każdy opis zaczyna się od nowego wiersza. W Inwentarzu A książki podzielono według formatów druków: *in folio*, *in quarto*, *octavo*, *sedecimo* i *duodecimo*. W szeregowaniu książek w obrębie formatów panowała dowolność: dzieła tego samego autora wymieniano w kilku miejscach. W Inwentarzu B wygląda to już lepiej, gdyż dzieła podzielone zostały według formatu druku. W tychże inwentarzach klasztoru piotrkowskiego starano się także umieszczać generalnie książki tego samego autora obok siebie, chociaż też nie zawsze, a także starano się umieścić obok siebie dzieła tego samego rodzaju: *Bibliae* i komentarze do *Pisma Świętego*, konkordancje, *Sumy*, *Sermones* i *Contiones* oraz *Postillae* i *Homiliae*, historie, legendy o świętych, księgi Ojców Kościoła, liturgika, prace z teologii dogmatycznej, moralnej i speku-

414; T. Stolarczyk, *Biblioteka łączyckiego konwentu dominikańskiego i jej księgozbiór w początkach XVII wieku*, [w:] *Przestrzeń informacyjna książki*, red. J. Konieczna, S. Kurek-Kokocińska, H. Tadeusiewicz, Łódź 2009, s. 234–235.

⁶ R. Świętochowski, *Biblioteka OO. Dominikanów w Krakowie*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 1976, t. 33, s. 300; T. Stolarczyk, *Biblioteka łączyckiego konwentu...*, s. 234.

latywnej, polemiki, słowniki, dzieła z filozofii, retoryki, autorzy starożytni⁷. Było to zgodne z instrukcjami przechowywania i ustawiania książek w bibliotece⁸.

Inwentarze różnią się znacznie liczbą zapisanych dzieł. W Inwentarzu A odnotowano 85 woluminów, natomiast w Inwentarzu B już 143 woluminy. Z zestawienia odpowiadających sobie zapisów w obu inwentarzach wynika, iż Inwentarz A zawiera pozycje, które nie weszły do późniejszego Inwentarza B, mającego zatem objąć cały wcześniejszy zasób księgozbioru⁹. Analizując oba spisy, można pokusić się chyba o hipotezę, że po pierwszym skontrum zorientowano się, iż w bibliotekach panuje nieporządek. Wskutek tego podjęto decyzję, żeby uporządkować klasztorne księgozbiory. Zrobiono to tak, jak przedstawiają Inwentarze B. Trudno jednak stwierdzić jednoznacznie, w jaki sposób powiększyły się zbiory biblioteczne, zaprezentowane w Inwentarzach B, w stosunku do zbiorów z Inwentarza A. Możliwe, że te brakujące książki zostały zwrócone przez czytelników – nowicjuszy, zakonników, lektorów – którzy je wypożyczyli wcześniej, albo też nabyto je inną drogą. Jednocześnie nie można precyzyjnie wytłumaczyć, dlaczego brak jest w Inwentarzach B woluminów, które odnotowano w Inwentarzach A. Prawdopodobnie książki te w chwili ponownego spisania inwentarza nie znajdowały się w szafach bibliotecznych, lecz były wypożyczone, a bibliotekarze nie pokusili się o ich ściągnięcie na czas skontrum, albo też w bliżej nie wyjaśniony sposób zaginęły¹⁰.

Chcąc dokonać przeglądu zasobów bibliotek dominikańskich pod kątem ich zawartości treściowej, należy zgrupować zapisy w inwentarzach według treści dzieł, posługując się typową dla bibliotek klasztornych klasyfikacją. Dzieła dzielono wówczas na Biblie i konkordancje, Komentarze do *Pisma Świętego*, Ojcowie, Doktorzy i Apologeci Kościoła, Teologia spekulatywna i dogmatyczna, Teologia moralna, Kaznodziejstwo, Polemiści, Hagiografia, Ascetyka i mistyka, Pasje, Katechetyka, Liturgika, Prawo kościelne i świeckie, Filozofia, Histo-

⁷ Archiwum Polskiej Prowincji Dominikańskiej w Krakowie (dalej: APPDK). Kopiarz dokumentów dotyczących klasztoru OO. Dominikanów w Piotrkowie 1471–1610 (dalej: KKDPt).

⁸ *Incipiunt instructiones Magistri Humberti...*, s. 265; I. Szostek, *op. cit.*, s. 413–414; T. Stolarczyk, *Biblioteka łączyckiego konwentu...*, s. 235; idem, *Biblioteki klasztorne Braci Kaznodziejów w Gidlach, Łęczycy, Łowiczu, Piotrkowie Trybunalskim i w Sieradzu w XVII wieku. Analiza porównawcza*, [w:] *Piśmiennictwo zakonne w dobie staropolskiej*, red. M. Kuran, K. Kaczor-Scheitler, M. Kuran, Łódź 2013, s. 50.

⁹ APPDK. KKDPt.

¹⁰ T. Stolarczyk, *Biblioteki klasztorne Braci Kaznodziejów...*, s. 51.

ria kościelna i świecka, Autorzy starożytni, Humaniści, Słowniki i tablice, Varia¹¹.

1. Biblie i konkordancje. *Biblia Sacra polonica, Biblia Sacra latina, Biblia Sacra latina et polonica, Biblia Sacra* (2 egzemplarze)¹², *Biblia Sacra. Testamentum Novum*¹³, *Psalmi Davidis Calendario Hebraeo, Syro, Graeco, Latino*¹⁴ *Concordantiae maiores*¹⁵, *Concordantiae breviores* Antoniusa Broickwy von Königsteina¹⁶.

2. Komentarze do Pisma Świętego, Komentarze św. Tomasza z Akwinu do listów św. Pawła Apostoła¹⁷, Angelomusa z Luxeuil do *Ksiąg Królewskich*¹⁸, Seduliusa Scotusa (Seduliusa Młodszego, Seduliusa of Liege, Siadhala) do listów św. Pawła do Koryntian, Galatów i Tesaloniczan¹⁹, św. Bedy Czcigodnego do *Starego Testamentu*²⁰, św. Kajetana z Tieny (Gaetano dei Conti di Tiene) do 4 *Ewangeli*²¹, Pablo de Palacio do *Ewangeli* według Św. Mateusza²², św. Dionizego do listów św. Pawła²³, bp. Haymo do *Księgi Proro*ka Izajasza²⁴, Fryderyka Nausea (Blandicampianusa) do *Księgi Tobiasza*²⁵, Marcantonio Flaminio (Flaminiusa) do *Księgi Psalmów*²⁶, Diego Estelli (Didacusa

¹¹ T. Stolarczyk, *Biblioteka łączycyckiego konwentu...*, s. 237–240; J.A. Kosiński, *op. cit.*, s. 395–400.

¹² APPDK. KKDPt.

¹³ Biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego (dalej: BUW), sygn. SD.608.1520: Lipsiae 1578.

¹⁴ BUW, sygn. SD.608.1747[1]: *Psalmi Davidis Calendario Hebraeo, Syro, Graeco, Latino, argvmentvm et commentariis genuinum forum sensum Hebraismosque locupletius, Guam antea aperientibus a G. Genebrardo Theologo Parisiensi, divinarum literarum professore Regio iam tertio instructi qui nunc primum n in duas divisi partes et indicibus locorum S. Scripturae et Hebraismorum et quibusdam alias aucti sunt de quibus legatur Bibliopolae epsitola*, Lvgdvni 1592.

¹⁵ APPDK.KKDPt.

¹⁶ BUW, sygn. SD.608.630: *Concordantiae breviores omnium ferme materiarum ex Sacris Bibliorum libris non solum diuini verbi concionatoribus, verum etiam studiosis omnibus summope vtilis ac necessariae*, Coloniae 1537.

¹⁷ APPK. KKDPt; *Commentaria super epistolas Beati Pauli* [J. Szady, *Księgozbiory parafialne w prepozyturze wiślickiej w II połowie XVIII wieku* (dalej: Szady), Lublin 2008, s. 268].

¹⁸ APPDK. KKDPt; *Enarrationes in quatuor libros Regum*.

¹⁹ *Ibidem*.

²⁰ *Ibidem*.

²¹ *Ibidem*; *Commentaria in 4. Evangelia*.

²² *Ibidem*; *Enarrationes in sacro-sanctum Jesu Christi Evangelium secundum Matthaeum*.

²³ *Ibidem*.

²⁴ *Ibidem*.

²⁵ *Ibidem*.

²⁶ *Ibidem*; *Paraphrases in psalmos*.

Stelli) do *Ewangelií według Św. Łukasza*²⁷, Ludwika z Grenady do *Ewangelií według Św. Mateusza*²⁸, George'a Buchanana do Psalmów²⁹, Autperta Ambrose do *Apokalipsy św. Jana*³⁰, św. Jana Chryzostoma do 4 *Ewangelií* i *Ewangelií według Św. Jana Apostoła*³¹, François Feuardenta do *Księgi Estery*³², Prokopa z Gazy do *Księgi proroka Izajasza*³³, Juana Maldonato do 4 *Ewangelií*³⁴, Juana de Pineda do *Księgi Hioba* i do czynów króla Salomona, czyli pierwszej części *Pierwszej Księgi Królewskiej*³⁵, Roberta Bellarmina do Psalmów³⁶, Balthasara Paeza do

²⁷ *Ibidem.*

²⁸ *Ibidem.*

²⁹ BUW, sygn. SD.608.2271: *Paraphrasis Psalmorum Davidis Poetica nunc primum edita Authore Georgio Buchanano Scoto, poetarum nostri saeculi facile principe. His adiecimus M. Antonij Flaminij argumenta in singulos Psalmos: Item Psalmos Aliquot in versus Graecos nuper diversis [Friderico Jamot, Quinto Septimo Florente Christiano, Henrico Stephano et aliis] translato, Argentorati 1572.*

³⁰ BUW, sygn. SD.602.96: *Ambrosii Ansberti Galii Presbyteri uiri facundissimi, in sancti Iohannis apostoli et euangelistae Apocalypsim libri decem, ad sanctissimum in Christo patrem ac dominum, D. Stephanum diuina gratia Papam, post sexcentos et uiginti a prima ipsorum descriptione annos, nunc primum typis excusi. Cum indice rerum et uerborum in opus totum locupletissimo, Coloniae 1536.*

³¹ BUW, sygn. SD.608.1751-1752: *Commentaria In Sacrosancta quatuor Christi Ewangelia ex Chrysostomi aliorumque veteris scriptis magna ex parte collecta, Autore quidem Euthymio Zigabono, interpretere uero Ioanne Hentenio Nechliniensi Hieronymiano, Parisiis 1561; D. Ioanni Chrysostomi Episcopi Constatinopolitani in sanctum Iesv Christi Euangelium secundum Ioannem commentarij, diligenter ab Arrianorum faecibus purgami et in lucem in sacra paginae tyronum gratami modo recens sub minori forma aediti, Parisiis 1547.*

³² BUW, sygn. SD.608.2177: *R.P.Fr. Francisci Fev-Ardentii Ordinis Fr. Minorvm s. theologiae doctoris, et professoris parisiensis, in Librvm Esther Commentarii Concionibus Christianis accomodati, Coloniae Agrippinae 1595.*

³³ BUW, sygn. SD.602.1103: *Επίτομή των εις τον Προφητην Ησαϊαν καταβεβλημενων διαφορων εξηγησεων, Προκοπιου προεεθησαν και οι των προφητων βιοι, εκ των Ευσεβιου του Παμφιλου. Procopii, Sophistae Christiani, variarum in Esaiam Prophetam commentationum epitome: cum praeposito Evsepii Pamphili fragmento, de vitis prophetarum Ioanne Cvrterio interprete... Additae sunt ad Graeca Esaiiae veterum septem interpretationum differentiae, cum suis notis ab origenis hexaplis desumptae explication, totiusque etiam editionis ratio, ponitur in praefatione, Parisii 1580.*

³⁴ BUW, sygn. SD.602.2364-602.2365 adl: *R.P. Ioannis Maldonati Societatis Iesv Theologi Commentarii in Qvatuor Evangelistas, Mogvntiae 1602: t. 2, Mvssiponti 1597.*

³⁵ BUW: *Ioannis de Pineda Societatis Iesv Commentariorvm in Iob Libri Tredecim, Coloniae Agrippinae 1605; R.P. Ioannis de Pineda Hispalensis, e Societate Iesv Theologi Commentariorum in Iob tomvs alter, continens posteriores commentariorum Libros septem, id est, reliqua quinque et viginti capita, Coloniae Agrippinae 1605; Ioannis de Pineda Hispalensis e Societate Iesv ad svos in Salomonem commentarios Salomon Praevius, id est, de rebvs Salomonis Regis libri octo, Mogvntiae 1613.*

³⁶ BUW: *Explanatio in Psalmos Avctore Roberto Bellarmino ex Societate Iesv. S.R.E. Tit[ulij] Sanctae Mariae in Via Presbytero Cardinali, Colonaie 1611.*

*Listu św. Jakuba Apostoła*³⁷, Blasiusa Viegasa do *Apokalipsy św. Jana Apostoła*³⁸, Sebastiana Barradasa do 4 *Ewangelii*³⁹.

3. Ojcowie, Doktorzy i Apologeci Kościoła. Jakieś dzieła Tertuliana, św. Cypriana, św. Bernarda z Clairvaux⁴⁰, *Speculum* Denysa de Chartreux a Rickel (Dionizego Kartuzy)⁴¹, *Confessiones* św. Augustyna⁴², *Opera* Innocentego III⁴³, *Diuiinarum Institutionum* Laktancjusza⁴⁴.

4. Teologia spekulatywna i dogmatyczna. Do działu tego należy zaliczyć: *Summa theologiae (Summa Theologica)* św. Tomasza z Akwinu oraz indeksy do tego dzieła⁴⁵, *Praeceptorium* Gottschalka Hollena⁴⁶, *Loci communes theologici* Konrada Klinga⁴⁷, *Quarta pars Summe Antonini tractans de virtutibus, de donis spiritussancti ac diuina gratia* św. Antonina Pierozzi (Antonino de Foligno)⁴⁸, *Pymander Mercuri Trismegisti* Annibala Rosselli⁴⁹, *Quattuor librorum Sententiarum*

³⁷ BUW: Lugduni 1617.

³⁸ BUW: *In Apocalypsim Joannis Apostoli Commentarii exegetici. Cum Indice gemino: Altero locorum S. Scripturae, qui aureo hoc opera explicantur Altero rerum et verborum notatu dignissimorum. Nunc Primum in Germania correctus et auctius excusi*, Coloniae Agrippinae 1603.

³⁹ BUW: t. 1, Moguntiae 1601; t. 2, Moguntiae 1609; t. 3, Moguntiae 1611; t. 4, Moguntiae 1615.

⁴⁰ APPDK. KKDPt; SD. 602.753: *Diui Bernardi Religiosissimi Ecclesiae doctoris ac primi Clareuallensis coenobij abbatis opera quae quidem colligi undequaue in hunc usque diem potuerunt omnia: accuratione, quam antea, recognitione, ac solerti ad uetustiorum exemplarium fidem collatione, integritati suae restituta...* Basileae 1566.

⁴¹ APPDK. KKDPt.

⁴² *Ibidem*; BUW, sygn. SD.608.625: *D[ivi] Aurelii Avgustini Hipponensis Episcopi Confessionum Libri tredecim*, Lovanii 1563; *Confessio theologica in tres partes distincta a quodam docto et pio ex D. Augustini Confessionum et Meditationum libris pulchre collecta. Item succincta Expositio Missae Romanae*, Lovanii 1563.

⁴³ BUW: *Opera D. Innocentii Pontificis Maximi Eius Nominis III viri eruditissimi simul atque grauissimi, quae quidem hactenus obtineri potuerunt omnia, ad diuersa, antiqua fideque digna exemplaria, sedulo, studioseque, castigata et partim iam primum in lucem edita et in vnum volumen congesta*, Coloniae 1552.

⁴⁴ BUW, sygn. SD608.4372: *L. Coeli Lactantii Firmiani. Diuiinarum Institutionum. De ira Dei. De Opificio Dei. Epitome in libros suos, Liber acephalos. Carmen de Phonicae, Resurrectione dominica. Passione Domini*, Lvgdvnii 1594.

⁴⁵ APPDK. KKDPt; BUW: *Indices omnes in. D[ivi] Thomas Svmam Theologicam hactenus impresji. Nunc emendati, et in optimum ordinem ad inuicem redacti. Quorum numerum, feriem, et vsum sequens pagina demonstrate*, Romae 1619.

⁴⁶ APPDK. KKDPt; *Preceptorium domini Gotscalci hollen de ordine heremitarum sancti Augustini*.

⁴⁷ *Ibidem*.

⁴⁸ *Ibidem*.

⁴⁹ *Ibidem*; *Pymander Mercuri Trismegisti Cum Commeto Fratris Hannibalis Rosseli Calabri, Ordinis Minorum Regularis observantiae, Theologiae et Philosophiae, ad S. Bernardinum Cracoviae Professoris. Liber primus de SS. Trinitate; Liber secundus*

Kompendium Guillermi Vorrillonis Guillaume Vorillon (Guillermusa Vorrilonga de Valle Rouillonis)⁵⁰, *De Annunciatione Nativitatis* Josse Clichtove⁵¹, *De Antichristo Libri tres* Fryderyka Nausea⁵², *De fide spe et charitate* Marko Marulicia⁵³, *Sumulla* Jana Magistra⁵⁴, *Generalis Controversia de Indulgentiis* Walentego Wawrzyńca Widawskiego⁵⁵, *Flores Bibliae* Thomasa Palmerstona (Hybernicusa)⁵⁶, *Loci communes Sacrae Scripturae* anonimowego autora⁵⁷, *In monomachiam incruetam regis regum Iesu Christi et Luciferi* Philippe Bosquiera⁵⁸, *Locorum Theologorum Libri dvodecim* Melchiora Cano⁵⁹, *Sententiarum Libri IIII* Piotra Lombarda⁶⁰, *In Petri Lombardi Sententias Theologicas Commentariorum* Guillauma Duranda z Saint Pourçain⁶¹, *Pantheologiae Svmmam Vniversae Theologicae* Reintera Sacchoni⁶², *Controversiae Theologicae* Jerónimo de la Rúa⁶³, *Commen-*

de Spiritu S. et Angelis; Liber III de ente, materia, forma et rebus methaphisicis; Liber quartus de Coelo; Liber V de Elementia et descriptione totius orbis; Liber VI de immortalitate Animae, qui est primus Asclepii, Kraków 1584–1590, Oficyna Łazarzowa [K. Estreicher, *Bibliografia polska. Cz. III: Stólecie XV–XVIII w układzie abecadłowym* (dalej: E.), t. XV, Kraków 1915, s. 373–375; Szady, s. 251].

⁵⁰ APPDK. KKDPt.

⁵¹ *Ibidem*.

⁵² *Ibidem*.

⁵³ *Ibidem*; *Operum M. Maruli Spalatensis tomus posterior, continens libros septem, Opus vere Evangelicum, De Fide Spe et Charitate*.

⁵⁴ *Ibidem*; *Summularum Petri Hispani glossulae, una cum textu*.

⁵⁵ *Ibidem*; *Generalis Controversia de Indulgentiis, a M. Valentino Laurentio Vidaviensi, Philosophiae et S. Theologiae Doctore, conscripta: et auctoritati atque iudicio Sanctae Sedis Apostolicae Romanae subjecta*, Cracoviae 1593 [A. Jocer, *Obraz bibliograficzno-historyczny literatury i nauk w Polsce od wprowadzenia do niej druku po rok 1830 włącznie, z pismem Janockiego, Bentkowskiego, Ludwika Sobolewskiego, Ossolińskiego, Juszyńskiego, Jana Winc i JJerz. Sam. Wandtków itd.*, Wilno 1842, s. 323].

⁵⁶ APPDK.KKDPt; *Flores Bibliorum sive loci communes omnium fere materiarum ex veteri et novo Testamento excerpti* [Szady, s. 267].

⁵⁷ APPK. KKDPt.

⁵⁸ BUW, sygn. SD.608.1831 adl.: *In monomachiam incruetam regis regum Iesu Christi et Luciferi in deserto notae avtore V.P.F. Philippo Bosquier Montensi, Franciscano Prou. Flandriae Audomaropolitano, S. Theol. apud Athenes Lectore*, Atrebatii 1599.

⁵⁹ BUW, sygn. SD.608.2954: *D. Melchioris Cani Episcopi Canariensis ordinis Praedicatorum Primariae Cathedrae in Academia Salmanticensi olim Praefecti, Locorum Theologorum Libri dvodecim*, Coloniae Agrippinae.

⁶⁰ BUW, sygn. SD.604.2084: Lovanii 1556.

⁶¹ BUW, sygn. SD.602.1625: *D. Dvrandi a Santo Parciano, Ord. Praed. et Meldensis Episcopi in Petri Lombardi Sententias Theologicas Commentariorum libri IIII*, Venetiis 1586.

⁶² BUW, sygn. SD.604.1987: *Pantheologiae Svmmam Vniversae Theologicae Veritatis Vna Et Plvrimarvm Vtrivsqve Testamenti Avctoritatvm Lucidam expositionem complectentis*, Brixiae 1580.

tariorum Ac disputationvm in Vniuersam doctrinam D. Thomas De Sacramentis et Censuris Giles'a de Coninck⁶⁴.

5. Teologia moralna i podręczniki dla spowiedników. Należy tutaj wymienić dzieła: Bartolomeo Fumo *Summa Aurea Armilla Nuncupata, Casus Omnes ad Animarum Curam*⁶⁵, Martinusa Azpilcuety (Navarrusa) *Enchiridion sive manuale confessoriorum et penitentium*⁶⁶, Giovanni Battisty Corradi *Responsa ad cuiuscunque pene generis casuum conscientiae*⁶⁷, Vitalisa de Furno (Joannesa Vitalisa) *Specvlvm Morale*⁶⁸, Ildefonso Manrique *Universae Moralis Theologiae Svmmaria*⁶⁹, Bartłomieja z Pizy (San Concordio) *Summa pisana*⁷⁰, Emmanuela Sa *Aphorismi Confessoriorum*⁷¹, Thomasa Stapletona *Promptvarivm Morale*⁷², Innocenzo Cibo Ghisi *Discorsi Morali*⁷³.

⁶³ BUW, sygn. SD602.2121: *Hieronymi Dela Rva Toletani doctoris Theologi et in Schola Toletana Privs Philosophiae Post Sacrae Theologiae Pvblicae Professoris Controversiarvm Theologicarvm Partim Positivarum, Partim Scholasticarum Pars Prior*, Romae 1584.

⁶⁴ BUW: Antverpiae 1616.

⁶⁵ APPK. KKDPt; BUW, sygn SD.608.3971: *Svmma Avrea Armilla Nvncvpata, casus omnes ad animarum curam attinentes, breviter complectens: omnia hac postrema editione castigatiora redditac a Reveren. P.F. Bartholomeo Fumo Vill Lauren. Placentino Ord. Praed. Ac Haereticae pravit. Inquisitore, edita*, Lugduni 1583.

⁶⁶ BUW. SD.604.175: *Enchiridion sive Manvale confessoriorum et poenitentivm complectens pene resoltionem omnium dubiorum, quae communites in sacris confessionibus occurrere solent circa peccata absolutiones, restitutiones censuras et irregularitates*, Romae 1584.

⁶⁷ BUW, sygn. SD.604.1125: *Responsa ad cuiuscunque pene generis casuum conscientiae quaesita quadrigenta... primo Perusiae impressa, nunc ab eodem auctore recognita, ab erratis expurgata et... additionibus... locupletata: quibus accessit breve de cambiis compendiolum...*, Venetiis 1600.

⁶⁸ BUW, sygn. SD.604.981: *Specvlvm Morale Totivs Sacrae Scriptvrae Ioannis Vitalis S.R.E. Cardinalis Ex ordine Minorum atque Doctoris eximij; In quo uniuersa fere loca et figurae veteris, ac noui Testamenti in senses mystico explanantur*, Venetiis 1600.

⁶⁹ BUW, *Universae Moralis Theologiae Svmmaria Collectio Ex Sacris Concilijs, Ecclesiasticis Decretis, probatisque Authoribus quasi in Mare Parvum Congerente P. Ildephonso Manriqve Sacrae Theologiae Magistri Ordinis Praedicatorum Vallisoleitani Conventus filio, ad praesens in Montesilenti*, Venetiis 1706.

⁷⁰ APPDK. KKDPt.

⁷¹ BUW, sygn. SD.608.3572 adl.: *R.P. Emanvelis SA, Doctoris Theologi Societatis Iesv, Aphorismi Confessoriorum, Ex VRIIS Doctorvm Sententijs collecti: Opusculvm Theologis, Omnibusque animarum curarum habentibus vtile ac necessarium*, Coloniae 1600.

⁷² BUW, sygn. 13.6.11.23 [1]/1: *Promptvarivm Morale Svper Evangeelia Dominicalia Totivs Anni: Ad Instructionem Concionatorum. Reformationem Peccatorum. Consolationem Piorum. Ex Sacris Scripturis, SS. Patribus et optimis quibusque Auctoribus studiose collectum... Pars Hiemalis-Pars Aestivalis*, Antverpiae 1613.

6. Kaznodziejstwo. Autorami dzieł z tego zakresu byli: Jan Chryzostom (Złotousty)⁷⁴, Pseudo-Pierre de la Palude⁷⁵, Pelbart de Themaswar⁷⁶, Johann Justus Lanspergius⁷⁷, Denys de Chartreux (Dionizy Kartuz)⁷⁸, Hugo de Prato Florido⁷⁹, Bernard de Bustis⁸⁰, Leonard z Udino (Utino)⁸¹, Hendrik Herp⁸², Paul Wann⁸³, Wilhelm z Meffret⁸⁴, św. Ambroży⁸⁵, Ambrosius de Spiera⁸⁶, Silvestro Mazzolini de Priorio⁸⁷, Osvaldus de Lasco⁸⁸, Antonius de Verceil (de Balocco)⁸⁹, Piotr Ravenatus (Piotr Chryzolog)⁹⁰, Johannes Heigerlin (Faber)⁹¹, Gabriel Baraleta (de Barolo)⁹², Guillermus Parisiensis⁹³, Johannes Roiard⁹⁴,

⁷³ BUW, sygn. 13.9.3.26/2: *Discorsi Morali sopra I Sette Saalmi Penitentiali Del Molto*, In Venetia 1614.

⁷⁴ APPK. KKDPt; według Inwentarza A *Homilie ad populum Antiochum*.

⁷⁵ *Ibidem*; *Sermones Thesauri novi de sanctis* [Szady, s. 241].

⁷⁶ *Sermones Pomerii de tempore* [Pomerium], *Sermones Pomerii de Sanctis* [Szady, s. 239–240]; *Stellarium coronae benedictae Mariae Virginis* [Szady, s. 240].

⁷⁷ APPK. KKDPt; BUW, sygn. SD.608.4514[1]: *D. Ioannis Ivsti Lanspergii Cathrvsiani, In omnes Dominicales Epistolas et Euangelia, Paraphrases et Exegeses Catholicae, adhibitis ad singulas Dominicas Concionibus singulis... Tomvs Primvs* Antverpiae 1570; *Tomvs Tertius*, SD.608.4514[3] Antverpiae 1570.

⁷⁸ *Ibidem*; BUW, sygn. SD.602.972 [1]: *D. Dionysii Cartvsiani, Epistolarvm ac Evangeliorum Dominicalium totius anni Enarratio, adiunctis Homilijs et Sermonibus varijs, tam ad plebem, quam ad religiosos, omnipharia eruditione conspicuis Pars prima de Tempore*, Coloniae 1533.

⁷⁹ APPK. KKDPt.

⁸⁰ *Ibidem*; BUW, sygn. 13.12.1.4/2: *Rosarium Sermonvm Per Qvadragesimam, Ac In Omnibvs Diebvs, Tam Dominicis, quam Festis per annum; Necnon de vnaquaue materia praedicabilium. Mariale Item, Sev Seromes De B. Virg. Maria, ac de eius excellentijs non modo per singulas eius festiuitates sed et per omnia anni Sabbathata, ad Concionandum accommodati*, Coloniae Agrippinae 1607; *Rosarium Sermonvm Per Qvadragesimam, Ac In Omnibvs Diebvs, Tam Dominicis, quam Festis per annum; Necnon de vnaquaue materia praedicabilium... Tomvs Secvndvs*, Coloniae Agrippinae 1607.

⁸¹ *Sermones Aurei de Sanctis* [APPDK. KKDPt].

⁸² *Ibidem*.

⁸³ *Ibidem*; *Promptuarium sermonum dominicalium totius anni* [Szady, s. 271].

⁸⁴ *Sermones de tempore* [APPK. KKDPt].

⁸⁵ *Ibidem*.

⁸⁶ *Ibidem*.

⁸⁷ *Ibidem*, *Aurea rosa idest clarissima expositio super ewangelia totus anni de tempore et de sanctis tam secundum Ordinem predicatorum quam secundum Romanam curiam continens flores et rosas omnium exposition* [Szady, s. 229].

⁸⁸ APPK. KKDPt; *Sermones de tempore, Biga salutis intitulasi*.

⁸⁹ *Ibidem*.

⁹⁰ *Ibidem*.

⁹¹ *Ibidem*.

⁹² *Ibidem*.

⁹³ *Ibidem*.

Franz Polygranus⁹⁵, Johann Hoffmeister⁹⁶, Josse Clichtove⁹⁷, Gilles Dominique Topiarius⁹⁸, Wincenty Ferrerius⁹⁹, Johann Gritsch¹⁰⁰, św. Bernardyn ze Sieny¹⁰¹, Ludwik z Grenady (Granatensis)¹⁰², Flaccus Alcuinus¹⁰³, św. Bernard z Clairvaux¹⁰⁴, Wawrzyniec Suriusz¹⁰⁵, Philippe Bosquier¹⁰⁶, Jakub de Voragine¹⁰⁷, bp. Haymo¹⁰⁸, Johann Wild (Ferus)¹⁰⁹, Felipe Luzytani Diez (Diaz)¹¹⁰, Juan Osorio¹¹¹, Piotr

⁹⁴ *Ibidem*; *Homiliae in epistolas dominicales pars aestiva et hiemalis*.

⁹⁵ *Ibidem*; BUW, sygn. SD.608.4903[1-2]: *Postillae Sive Enarrationes In Evangelia... Pars Prima-Pars Altera*, Coloniae 1557; SD.608.4924[3]: *Pars tertia*, Coloniae 1570.

⁹⁶ APPDK. KKDPt.

⁹⁷ *Ibidem*; BUW, sygn. SD.608.3158: *Homiliarvm Ivdoci Clichtovei Tripartitarvm pars III, qui indifferenter est uarijs de rebus. ea nunc iterum diligentia excusarum. Ut editio ist haec noua, superioribus editionibus tanto prastare, quanto argenteis aurea, verte dici queat*, Coloniae 1554.

⁹⁸ APPDK. KKDPt.

⁹⁹ *Ibidem*; *Sermones de tempore et de sanctis*.

¹⁰⁰ *Ibidem*.

¹⁰¹ *Ibidem*; *Sermones extra ordinarii*.

¹⁰² *Ibidem*.

¹⁰³ *Ibidem*; *Homiliae Doctorum ecclesiasticorum in euangelia dominicalia et temporalna, item in euangelia festiva una cum sermonibus cuius eiusdem inseruntur tres libri De sacrosancta trinitate*.

¹⁰⁴ *Ibidem*; *Homiliae in Cantica Cantorum*.

¹⁰⁵ *Ibidem*; *De Sanctissimo Missae sacrificio contiones*.

¹⁰⁶ BUW, sygn. SD.608.1831 adl.: *Orbis Terror sev Concionvm De Finibvs Bonorum et Malorum Libri Dvo Avtore V.P.F. Philippo Boskhiero Hanononio Caesarimontano, Conventus D. Francisci Luxemburgi Prou. Fland. Guardiano, Dvaci 18 II 1603*.

¹⁰⁷ BUW, sygn. SD.608.4193: *Sermones Dominicales per Totvm Annum eximij Doctoris Magistri Jacobi de Voragine Ordinis Praedicatorum, quondam Archiepiscopi Ianuensis, omni vigilantia excusi et diligentissime emendati*, Venetiis 1586.

¹⁰⁸ BUW, sygn. SD.608.1791: *D. Haymonis Episcopi Halberstattensis Homiliae, ex quibus tres et uiginti in epistolas Dominicarum post Pentecosten, ac duae in duas ex Apocalypsi lections hactenus desideratae, nunc secundo formulis excusae sunt. Pars aestiva[is]*, Coloniae 1539.

¹⁰⁹ BUW, SD.608.271: *Postillae sive conciones Reverendi Patris D. Joannis Feri, Ecclesiae Metropolitanae Moguntiae concionatoris absolutissimi in Euangelia et Epistolas, quae a die Paschae ad Aduentum vsque Dominicis diebus in Christi Ecclesia recitantur Pars Secvnda, Lvgdvni 1588*.

¹¹⁰ BUW, sygn. SD.604.1367[1]: *R.P.F. Philippi Diez Lvsitani Ord. Min.Reg. Observantiae Provinciae Sancti Iacobi, Conciones Quadruplices. Quae a Dominica Septuagesimae usque ad sacrum dominicae Resurrectionis festum in Ecclesia Romana tam in Dominicis, quam in ferijs habentur Tomus Primus in quatuor partes distinctus*, Venetiis 1600.

¹¹¹ BUW, sygn. SD.608.5363[1]: *Conciones R.P. Osorii Societatis Iesv In quinque Tomos distinctae*, Coloniae Agrippinae 1600; SD.608.5363[2] t. 2, Coloniae Agrippinae 1600; 13.9.13.1[3]/1 t. 3, Coloniae Agrippinae 1605; SD.608.5363[5] t. 5, Coloniae Agrippinae 1600.

Skarga¹¹², Adrian Mangotius¹¹³, Michael Steinmayer¹¹⁴, Josse a Costa¹¹⁵. Do działu tego należy zaliczyć również: *Sermones manu scripti, Liber scriptus Sermonum* oraz podręcznik głoszenia kazań *De modo concionandi* Diego Estelli¹¹⁶.

7. Polemiści. Dział ten obejmuje: dzieło Jakuba Wujka *De Christi divinitate* w języku polskim, czyli *O Bóstwie Syna Bożego*¹¹⁷, Piotra Venerabilis (Maurycego) *Contra Heinricianorum et Petrobrusianorum haereses epistole duae*¹¹⁸, Mathieu Ory *De quinque verbis Pauli*¹¹⁹, Marcina Białobrzeskiego *De iustificatione in orthodoxa confesio*¹²⁰, Diego Andrady de Payva *Orthodoxarum explicationum libri decem* (dzieło polemiczne przeciwko dziełu Marcina Chemnitza *Theologiae Jesuitarum praecipua capita*)¹²¹ oraz *Defensio Tridentinae Fidei Catholicae*¹²², Jana van den Bundere *Compendium concertationis huius*

¹¹² BUW: *Conciones pro diebus dominicis et festis totius anni... cum additione de Septem Sacramentis et aliarum quarundam concionum, saepius recognitae et editae nun vero in Latinum idioma translatae et ad Fidei Doctrinaeque Christianae augmentum*, Cracoviae 1691.

¹¹³ BUW, sygn. 13.7.12.18/1: *Adriani Mangotii Govdani Soc. Iesv Monita Mariana Ex S. Scriptura et SS. Patribus Potissimum Collecta, Sodalibus Deiparae Virginis Antuerpiae dicta, omnibus vtilissima*, Antverpiae 1614.

¹¹⁴ BUW, sygn. 13.8.10.22/1 [3]: *Rationale Apostolicum Oder Geistliches Brustblatt: Das ist: Christliche Predigen, Von denen lieben heiligen Aposteln, So Im Jahr hindurch von der allgemainen Catholischen Kirchen gefeyret warden*, t. 1, München 1684; sygn. 13.8.10.22/1 [2] t. 2, München 1681; sygn. 13.8.10.22/1 [1] t. 1, München 1684.

¹¹⁵ BUW, sygn. 13.9.13.23/1: *Conciones In Quadragesimam*, Coloniae Agrippinae 1601.

¹¹⁶ APPDK. KKDPt.

¹¹⁷ *Ibidem*: *O Bostwie Syna Bozego Y Duchu Swietego. To iest: Jz Pan nasz Iesus Christus iest onym Bogiem prawdziwym Izraelskim, tymze co y Ociec: takze y Duch swiety. Dowody rozmaite z Pisma swietego, z Doktorow, y Synodow wszystkich wiekow. Przeciwko starym y nowym Zydow y Machometanom, Aryanom, Samosatenom, Serwetianom, Gentilistom, Nowokrzeczencom: ktorzy bluźnią Troyce przenaświętszą: y prawdziwe bostwo y przedwieczność Synowi Bożemu y Duchowi S. niezbożnie odeymuią...*, Kraków 1590 [E., t. XXII, Kraków 1939, s. 381–382].

¹¹⁸ APPK. KKDPt; BUW, sygn. SD.604.847: *D. Petri Venerabilis abbatis Cluniacensis... contra Heinricianorum et Petrobrusianorum haereses epistole duae multum nervosae et vere catholicae*, Ingolstadii 1546.

¹¹⁹ APPDK. KKDPt; *De quinque verbis Pauli, ad haeresum rediuinas affections alexipharmacum*.

¹²⁰ *Ibidem*: *Orthodoxa Confessio de vno Deo, qvem Christiani Catholici credvnt, adorant, et invocant, ex S. Literis descripta. Aduersus omnes Samosateni, Arrij, Eunomij Nestorij, et similium haereses et blasphemias...*, Cracoviae Impressum per Andream Petricovium 1577 [E. t. II, Kraków 1894, s. 5].

¹²¹ APPK. KKDPt.

¹²² BUW, sygn. SD.608.330: *Defensio Tridentinae Fidei Catholicae Et Integerrimae Qvinque libris compraehensa. Aduersus Haeticorum detestabiles calumnias et*

*seculi sapientum per erroribus moderni temporis*¹²³, Bernardi Guilel-
musa *De sacrarum literarum communicatione*¹²⁴, Joannesa Morisotusa
*Liber colloquiorum*¹²⁵, Willema Damasaz van der Linden *De vera Christi
Jesu Ecclesia i Concordia Discors*¹²⁶, Rudolfa Agricoli *Tractatus de
Primatv S. Petri Apostoli*¹²⁷, Alana Cope *Dialogi Sex contra Svmmi
Pontificatvs, Monsticæ Vitæ, Sanctorvm, Sacrarvm Imaginvm
Oppvgnatores, et Pseudomartyres*¹²⁸, Adriana Junga (Junge, Jooungé)
*Synopsis Novi Evangelii*¹²⁹ i *Rozwiązanie pięćdziesiąt y dwu quaestiy
ministrow nowoewangelickich*¹³⁰, Stanisława Orzechowskiego *Fri-
cius*¹³¹, Nicholasa Sandersa *De Ivstificatione*¹³², Simone Majoli *Histo-
riarvm Totivs Orbis Libri*¹³³, Georga Witzela *Confvtatio Calvvniosis-*

*praesertim Martini Kemnicij Germani; Autore Illustri et R.D. Dieguo Payna Dandra-
da Lusitano insigni sacrae Theologiae Doctore, Coloniae 1580.*

¹²³ APPDK. KKDPt.

¹²⁴ *Ibidem; De sacrarum literarum communicatione, earum[que] sensus germani-
tate: ac de catholicorum ecclesiae rituum veritate, christiana quaedam axiomata.*

¹²⁵ *Ibidem; Joannis Morisoti Colloquiorum libri quatuor ad Constantinum Filium.
Ejusdem libellus de Parechemate, contra Ciceronis calumniatores. Cui adjectus est
eorum quæ conscripsit operum catalogus.*

¹²⁶ *Ibidem; De vera Christi Jesu Ecclesia, ubinam locorum nunc tempestatis certo
juxta ac infallibiliter invenienda... diatriba; BUW, sygn. SD608.4330: Concordia Dis-
cors Sive Qverimonia Catholicae Christi Iesu Ecclesiae, ad Illustris. S. Rom. Imperij
Principes et alios ad unum omnes, nomine semichristianae Confessionis suae Au-
gustanae temere gloriantes qua liquid ipsis demonstrat simulatam ac vere persona-
tam ipsorum Concordiam, anno 1580 initam, non solum viros facere Antichristianos
sed et minime solidis immo Asystatis ad eoque pugnantibus niti fundamentis, Colo-
niae 1583.*

¹²⁷ BUW, sygn. SD.608.852: *Tractatus de Primatv S. Petri Apostoli et successorum
eius Romanorum Pontificum omnibus tam catholicis Quam haereticis vtilis max-
imeque necessarius D. Franciscvm Agricolam, Coloniae 1599.*

¹²⁸ BUW, sygn. SD.604.1151 Antverpiae 1583.

¹²⁹ BUW, sygn. SD.614.266: *Synopsis Novi Evangelii seu De doctrina, moribus,
fructibus, characteribus et horrendis atque implacabilibus in religione dissidiis sec-
tariorum huius temporis, qui dici volunt Evangelici, libri tres: vindiciis ministri
Radeoviensis Calviniani oppositi a Hadriano Ivngio, Posnaniae po 13 VI 1595.*

¹³⁰ BUW, sygn. SD.614.900: *Rozwiązanie pięćdziesiąt y dwu quaestiy ministrow
nowoewangelickich Jezuitom zadanych: O Kościele Bożym, Własności, Znakach
Y Navce Iego Na Dwie czesci rozdzielone..., Poznań po 13 VI 1593.*

¹³¹ BUW, sygn. SD.618.677: *Stanislai Orichovii ad Iacobvm Vchanicvm Cuiauiæ
Episcopum FRICIVS siue de Maiestate Sedis Apostolicae, [s. 1].*

¹³² BUW, sygn. 608.955: *De Ivstificatione Contra Colloqvivm Altenburgense Libri
sex... Scripti Ante Aliqvot Annos A præstantissimo viro D. Nicolao Sandero Anglo
sacrae Theologiae Doctore et nunc primum post mortem eius in lucem emissi, Avgvs-
tae Trevirorum 1585.*

¹³³ BUW, sygn. SD.604.1801: *Simonis Maioli Astensis Episcopi VVltvriensis
Historiarvm Totivs Orbis Omnivmqve Temporvm Pro defensione sacrarum imaginum
aduersus Iconomachos Libri seu Centuria sexdecim, Romae 1585.*

*simae*¹³⁴, Roberta Bellarina *Disputationum*¹³⁵, Luisa de Molina *Liberi arbitrii*¹³⁶, Thomasa Stapletona *Promptvarivm Catholicum*¹³⁷.

8. Hagiografia. Do działu tego należy zaliczyć: *Vitae ss. Patrum* św. Hieronima¹³⁸, *Lombardica Historia* Jakuba de Voragine¹³⁹, *Vitus* (sic!) *patrum* nieznanego autora¹⁴⁰, *Vitae Sanctorum* Zachariasza Lippellousa¹⁴¹, *Viridarium sanctorum* Matthäusa Radera¹⁴², *Le Paradis de La Gloire des Saints* Diego de la Vega¹⁴³.

9. Ascetyka i mistyka. Należy tutaj wymienić: *De vita Christi* Ludolfa Kartuzza¹⁴⁴, *Psichagogia* Louis'a de Blois¹⁴⁵, *Meditationes in*

¹³⁴ BUW, sygn. SD.608.5798: *Confvtatio Calvmniosissimae Responsionis Ivsti Ionaе, Id Est, Iodoci Kock, Vna Cvm Assertionē Bonorum operum, per Georgium Vuceilium. Cum auctario item Doctrinae Catholicae de poenitentia Ecclesiae vera, ex moumentis ipsius veteris Ecclesiae*, Coloniae 1599.

¹³⁵ BUW, *Disputationum Roberti Bellarmini Politiani, Ex Societate Iesv, S.R.E. Presbyteri cardinalis, tituli S. Mariae in Via Archiepiscopi Capuani. De controversis Christiane Fidei, Adversvs Hvivs temporis Haereticos*, t. 2–4, Ingolstadii 1605; *Qvarti Tomi Tertiae Controversiae Generalis, Controversia Secvnda Principalis Qvae De Ivstificatione Impii, Et Bonis Operibvs Generatim, Qvinqve Libris Explicata*.

¹³⁶ BUW: *Liberi arbitrii Concordia cvm Gratiae Donis Divina Praescientia Providentia Praedestinatione et Reprobatione...*, Antverpiae 1609.

¹³⁷ BUW, sygn. 13.6.5.10^a.[1-2]-13.6.5.10^b-adl./1: *Promptvarivm Catholicum, Ad instructionem Concionatorum contra haereticos nostri temporis, Syper Omnia Evangelia Totivs Anni Tam Dominicalia, Qvam de Festis*, Colniae Agrippinae 1613-1614.

¹³⁸ APPDK. KKDPt.

¹³⁹ *Ibidem*; *Legenda aurea, sive Lombardica historia*.

¹⁴⁰ *Ibidem*.

¹⁴¹ BUW, sygn. SD.608.1554: *Vitae Sanctorum Sive Res Gestae Martyrvm, Confessorvm Atqve Sanctarvm Virginvm Eorvm Praecipve... viri D. Caesaris Baroni Chronologiam digestae ac in quatuor Tomos distributae studio et labore F. Zachariae Lippeloo Carthusiae Coloniensis alumni*, Coloniae Agrippinae 1596; *Vitae sive res Gestae Sanctorvm Ex Selectissimis Orthodoxis Patribus, breui ac fideli compendio conscriptae...: et nunc recens recognitae, ac virarum aliquot accessione locupletate per Fr. Cornelivm Grasivm eiusdem Carthusiae professum Tomvs Primvs complectens sanctos Mensium Ianvarii, Febrvarii et Martii*, Coloniae Agrippinae 1602.

¹⁴² BUW: *Opuscula Sacra Matthaei Raderi E Societate Iesv Viridarii Sanctorum Partes Tres*, Monachii 1614.

¹⁴³ BUW, sygn. 13.5.10.44/1: *Le Paradis de La Gloire des Saints, Et Triomphe'diceux, sur les principales festes de l'Annee... divise en devx tomes Compose'en Espagnol... Premier Tome*, A Paris 1606.

¹⁴⁴ APPDK. KKDPt; BUW, sygn. SD.608.4723: *Vita Christi ex euangelijs et scriptoribus orthodoxis per Ludolphum Saxonem professione carthusianum excerpta ad uetustorum exemplarium fidem recognita*, Parisij 1539.

¹⁴⁵ APPDK. KKDPt; BUW, sygn. SD.608.1441: *Psichagogia hoc est anima recreati quatuor libri distincta quorum tres priores collecti sunt ex tractatibus sive homiliis Divi Aurelii Augustini Hipponensis episcopi: quartus decerptus est ex scriptis B. Gregorii Papae per Ludovicum Blossium abbatem monasterii Laetinensis ordinis sancti Benedicti*, Lovanii 19 II 1549.

psalterium oraz *RVevvardvs, Sive De Animi Tranqvilitate* Willema Damas van der Linden¹⁴⁶, *De verbo mirifico* Johannes Reuchlina (Jana Kapniona)¹⁴⁷, *Vita Christi* anonimowego autora¹⁴⁸, *Meditationes, de vita et passione Jesu Christi* Vincenzo Bruno¹⁴⁹, *De vita et laudibus Deiparae Mariae Virginis* Franciszka Kostera¹⁵⁰, *Liber de Mortificatione nostrarvm passionvm* Guglio Fatio¹⁵¹, *Essercitio Di Perfectione Et Virtv Religiose* Alfonsa Rodrigueza¹⁵², *La Citta D'Iddio Incarnato* Vincenzo Giliberti¹⁵³, *Apologia perfectionis vitae spiritualis* Mikołaja od Jezusa Maryi, czyli Mikołaja Opackiego¹⁵⁴, *Scala Paradisi* Jana Klimakusa¹⁵⁵, *Discorsi Scrittvrati e Morali* Cristobala de Fonse-

¹⁴⁶ APPDK. KKDPt.; BUW, sygn. 608.2826: *Meditationes in Avrevm Illvm Psalmvm CXVIII... per Reuerendiss. Dn. VVilhelmvm Damasi Lindanvm Episcopum Ruraemundensem*, Coloniae 1575; SD.608.5797: *RVevvardvs, Sive De Animi Tranqvilitate, Illorum in primis, qui ab Ecclesia Christi Iesv discessere catholica, aut aliquot ab eadem diffentiunt Fidei Christianae capite VVilh. Damasi Lindanus Dordracenus...*, Coloniae 1567.

¹⁴⁷ APPDK. KKDPt.

¹⁴⁸ Ibidem.

¹⁴⁹ BUW, sygn. SD.608.2306: *P. Vincenti Brvni, Societatis Iesv, meditationes, de vita et passione D.N. Iesv Christi. Cum Veteris Testamenti Figuris et Prophetijs varijsque documentis ex quoque Evangelio depromptis nunc ex italico in latinum translatae Pars Secunda-Pars Tertia*, Coloniae Agrippinae 1599.

¹⁵⁰ BUW, sygn. SD.608.2461: *De vita et laudibus Deiparae Mariae Virginis. Meditationes Qvinqvaginta avctore R.P. Francisco Costero, D. Theologo, Societatis Iesv: Eiusdem de Cantico Salve Regina, Meditationes septem*, Coloniae Agrippinae 1600.

¹⁵¹ BUW, sygn. SD.608.3571 adl.: *R.P. Jvlii Fatii (Guglio Fatio) Societatis Iesv Liber de Mortificatione nostrarvm passionvm pravormque affectvum: nunc primum ex Italica lingua in Latinam translatus*, Ingolstadii 1599.

¹⁵² BUW, sygn. sygn. 13.7.7.39.[3]/1: *Essercitio Di Perfectione Et Virtv Religiose... Diviso In Tre Parti. Diretto A I Religiosi Della medesima Compagnia. Et tradotto dalla lingua Spagnuola nella Italiana dal Segretario Tiberio Pvtignano. Parte Terza. Dell'Essercitio delle virtu appartenenti allo stato Religioso, et d'altre cose, ch'iautano alla perfectione*, In Roma 1617; sygn. 13.7.7.39.[1]/1: *Parte Prima. Di varij mezzi per acqistar' la virtu et la perfettione*, In Roma 1617; sygn. 13.7.7.39.[2]/1: *Parte Seconda. Dell'Essercitio d'alcune virtu appartenenti a tutti quelli, chef anno professione di servir' Dio*, In Roma 1617.

¹⁵³ BUW: *La Citta D'Iddio Incarnato Descritta... Magnus Dominus Oue pernamente si tratta della Predestimacione, concezzione, Nativi Vita, Morte e Glorificazione e di tutte le Virtu Doti et Eccellenze Di Maria Vergine*, t. 1–2, In Venetia 1612; t. 3, In Venetia 1615.

¹⁵⁴ BUW: *Apologia perfectionis vitae spiritualis propugnaculum Religionum Omnium sed maxime mendicantium contra epistoli Theologi cuiusdam ad quendam Magnatem scire cupientem quomodo posset et distribuere sua temporibus ad pios usus cum vtilitate quam maxima animae suae. Et cui Ordini regulari unum a nepotibus suis vitae religiosae desiderio captum deberet addicere*, Romae 1626.

¹⁵⁵ BUW, sygn. 13.7.5.42./1: Coloniae Agrippinae 1601.

ca¹⁵⁶, *Le triomphe de Marie Vierge* i *Le Triomphe De Iesvs Pierre'a Crespeta*¹⁵⁷, *De Altera Vita Et Animarum* i *Meditationes De Quatuor hominis Nouissimis* Lucasa Picinelli¹⁵⁸, *Paradisvs Sponsi Et Sponsae* Jana Davida¹⁵⁹, *Specchio Spirituale* Angello Elli¹⁶⁰, *Maria Patrona* Juana Bautisty de Lezana¹⁶¹.

10. Pasje. Należy tutaj zaliczyć: *Passio Christi* Johanna Wilda (Feresa)¹⁶², *De Vniversa Historia Dominicae Passionis* Franciszka Kostera¹⁶³, *Trattato Della Passione Del Salvatore* Domitio Piatti¹⁶⁴ i *Passio D.N.Jesu Christi* Leopolda Mancinusa¹⁶⁵.

11. Liturgika. Obejmuje: Fransa Titelmana *De Septem Sacramentis*¹⁶⁶, Ruperta von Deutz *De divinis officijs*¹⁶⁷, Willema Damas van der Linden *Missa Apostolica*¹⁶⁸.

¹⁵⁶ BUW, sygn. 13.7.12.18/1: *Discorsi Scritturali e Morali Sopra Gli Evangeli Correnti di tutto l'anno, che seruiranno per vn copioo Sermonario Annuale E Qvaresimale, Doue si tratta della Vita, e Sententiose Parabole di Giesv Christo Nostro Signore...*, In Venetia 1618.

¹⁵⁷ BUW, sygn. SD.608.3349: *Le triomphe de Marie Vierge et Mere de Iesvs. Ou par les figures et propheties de l'ancien Testament, par les tesmoignages et autoritez de l'Escriture, et des saints Peres...*, Paris 1600; sygn. 13.7.9.28/1: *Le Triomphe De Iesvs, Et Voyage De L'Ame Devote S'Acheminant quarante Journees, au mont de Caluaire ou par les figures et propheties de l'ancien Testament icy...*, A Paris 1604.

¹⁵⁸ BUW, sygn. 13.7.13.30 a-b/1: Coloniae 1605.

¹⁵⁹ BUW, sygn. 13.8.11.39/1: *Paradisvs Sponsi Et Sponsae In Qvo Messis Myrrhae Et Aromatvm ex instrumentis ac mysterijs Passionis Christi colligenda vt ei commoriamur Et Pancarpivm Marianvm Septemplici Titulorum ferie distinctum vt in B. Virginis odorem curramus et Christvs formetur in nobis*, Antverpiae 1607.

¹⁶⁰ BUW, sygn. 13.9.11.28/1: *Specchio Spirituale Del principio, E Fine Della Vita Hvmana. Diuiso, e distinto in quindecim Ragionamenti e in cento cinquanta dubij principali*, In Roma 1617.

¹⁶¹ BUW, sygn. 13.16.5.2/2: *Maria Patrona Sev De Singlari Sanctissimae Dei Genitricis Et Virginis Mariae Patronatu et Patrocinio in sibi deuotos; specialiter in Carmelatici Ordinis fratres et sodales, qui sub Scapularis sacri vexillo ipsi dereuiunt*, Romae 1648.

¹⁶² APPDK. KKDPt.

¹⁶³ BUW, sygn. 13.7.13.27/1: *De Vniversa Historia Dominicae Passionis, Meditationes quinquaginta*, Coloniae Agrippinae 1610.

¹⁶⁴ BUW, sygn. 13.10.4.9/1: *Trattato Della Passione Del Salvatore Diuiso in fette Confiderationi e varij Discorsi ne'quali si da piena e minuta notitia de I dolori interni et esterni di Christo Signor Nostro*, In Roma 1617.

¹⁶⁵ Bibliotheka Ossolineum, sygn. Oss.XVII.20252, Muenchen 1679.

¹⁶⁶ APPDK. KKDPt.

¹⁶⁷ *Ibidem*: *Ruperti Abbatis Monasterii Tuitiensis, exadverso Coloniae Agrippinae in Rheni ripa siti, Ordinis S. Benedicti, viri et vitae sanctimonia et sacrarum literarum peritia praeclari, De Divinis Officijs libri duodecim*.

¹⁶⁸ BUW, sygn. SD.608.3726: *Missa Apostolica Sive H ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ του αγις αποστολου Πετρου. Divinum Sacrificvm Sancti Apostoli Petri. Cvm Wilhelmi Lindani, Episcopi Gandauensis Apologia pro eandem D. Petri Apostoli Liturgia*, Antverpiae 1589.

12. Prawo kościelne. Z prawa kościelnego biblioteka piotrkowska posiadała: *Decretalium* Grzegorza IX (w całości i w częściach), *Decretum* i *Concordia discordantium canonum* Gracjana, *Lectura Panormitani super quinque Libros Decretalium* Nicolao de Tudeschi (Panormitanusa) w całości i w częściach, *Repertorium Auraeum in Panormitanum*, *Constitutiones Apostolicae* św. Klemensa I, *Statuta nova provinciae Gnesnensis*, *Constitutiones* Braci Kaznodziejów¹⁶⁹, *Canones Concilij Tridentini*¹⁷⁰.

13. Filozofia. Należy tutaj odnotować dzieła: Giovaniego Chryzostoma Javelli z Casale Monferrato¹⁷¹, *De Repvblica* Arystotelesa¹⁷², *Quaestiones in Aristotelis libros octo Phisicorum* Johannaesa Versora¹⁷³. Johannaesa'a Caesariusa *Dialectica*¹⁷⁴, *Flores Dialecticae* Valeriano Magni oraz *Logica* tegoż autora¹⁷⁵, Heinricha Heinleina *Philosophia naturalis seu Physica Aristotelico-Thomistica*¹⁷⁶.

14. Historia kościelna. Historycy w bibliotece piotrkowskiej byli reprezentowani bardzo skromnie. Historii kościelnej dotyczyły: *Annales Ecclesiastici* Cesare Baronio¹⁷⁷, *De Visibili Ecclesiae* Nicholasa Sandersa¹⁷⁸.

15. Autorzy starożytni. Byli to: Horacy (Quintus Horatius Flaccus) *Epistolae*, Polyana *Stratagemata* w tłumaczeniu na język łaciński autorstwa Justusa Vultejusa, jakieś dzieło Owidiusza oraz Cyceron

¹⁶⁹ APPDK. KKDPt.

¹⁷⁰ *Ibidem*.

¹⁷¹ *Ibidem*.

¹⁷² BUW, sygn. SD.608.514: *Aristotelis De Repvblica, qvi Politicorum dicuntur libri VIII a Ioachimo Peronio... nuper Latinitate donati... Accesserunt eiusdem Peronii in eosdem libros observationes...*, Basiliae 1544.

¹⁷³ APPDK. KKDPt.

¹⁷⁴ *Ibidem*; *Dialectica Ioannis Caesarii viri undecunque doctissimi, nunc recens Hermanii Raiiani Vuelsdalii fructuosis scholiis illustrata... et multis in locis emendata, accesit huic Ioannis Murmellii Isagoge in decem Aristotelis Praedicamenta*.

¹⁷⁵ *Ibidem*; Valerianus Magnus (kapucyn).

¹⁷⁶ BUW: *Philosophia naturalis seu Physica Aristotelico-Thomistica, supra octo libros Phisicorum utraque in Alma et Archi-Episcopali Universitate Salisburgensi publicae concertantium Disputationi exposita Solidissimis Rationibus probata, recentibus adversatorum refutationibus confirmata, Novis Objectionibus ac Solutionibus aucta: Et (quod rei caput est) tanta cum claritate composita, ut omnium Discipulorum captui sit accommodata*, Salisburgi 1677.

¹⁷⁷ BUW, sygn. SD.612.43 I: *Annales Ecclesiastici Avctore Caesare Baronio Sorano Congregationis Oratorii Presbytero Tomus Primus ab eodem recognitus et emendates*, Antverpiae 1589.

¹⁷⁸ BUW, sygn. SD.612.634: *De Visibili Ecclesiae, Libri Octo Avctore Nicolao Sandero*, Lovanii 1571.

*Orationes i Liber officiorum*¹⁷⁹, Hezjod¹⁸⁰, Aulus Gelius *Noctes Atticae*¹⁸¹, Plutarch *Moralia* oraz *Vitae Parallelae*¹⁸².

16. Humanisci. Biblioteka konwentu posiadała tylko 3 dzieła z tego zakresu: Jeronimo Osorio *De Gloria*¹⁸³, Conrad Wolffhart *Apophthegmata* i *Parabola*¹⁸⁴.

17. Słowniki, tablice, kalendarze. Do działu tego należy zaliczyć: *Sinonima dictionum* anonimowego autora, *Dictionarius pauperum* François Regnaulta i Nicolausa de Byarda, *Mamotrectus super Bibliam* Jana Marchesini, *Tabulae de Schematibus* św. Piotra Męczennika, *Calendarium festorum* zakonu dominikańskiego, *Eleucidarius Dyalogicus* anonimowego autora¹⁸⁵, *Summa quae Catholicon appellatur* Giovanni Balbi¹⁸⁶, *Dictionarium Ambrosii Calepini (Calepinus)* Ambrogio Calepio¹⁸⁷, *Onomasticon Theologicvm* Davida Chytraeusa¹⁸⁸.

18. Varia. Zakwalifikowano tutaj: *Epiteta Joannis Revisi*, *Epistola de Miseria Curatorum seu Plebanorum* anonimowego autora, *Apolo-*

¹⁷⁹ APPK. KKDPt.

¹⁸⁰ BUW, sygn. SD.608.4968: *Hesiodi Ascraei Opera Quae Quidem Extant, omnia Graece, cum interpretatione Latina e regione, vt conferri a Graecae lingua studiosis citra negocium possint*, Lipsiae 1570.

¹⁸¹ BUW, sygn. SD.608.4034.

¹⁸² BUW, sygn. SD.608.1549 [1]: *Plvtarchii Chaeronensis Moralia, Quae Vsvr pantvr Svnt Avtem Omnis elegantis doctrinae Penvs: Id est varij libri morales, historici physici, mathematici denique ad politioem litteraturam pertinentes et humanitatem: Omnes De Graeca In Latinam Linguam transcripti summo labore, cura ac fide Gvliel. Xylandro Avgvstano Interpretate cuius etiam Annotationes locupletissimae*, Francoforti ad Moen. 1592; SD.608.1549[3]: *Plvtarchii Chaeronensis Ethicorum Sive Moraliu Pars III. Gvlielmo Xylandro, Augustano, Interprete Argvmenta Hoc Tomo contenta pagella versa indicat*, Francofor. ad Moen. 1592; SD.608.4942: *Plvtarchii Chaeronensis Vitarvm Parallelarvm seu Comparatarum Gvlielmo Xylandro Augustano Interprete. Tomus II*, Francofor. ad Moen. 1592.

¹⁸³ BUW, sygn. SD.608.5325: *Hieronymi Osorii Lvsitanii, Silvensis Episcopi, De Gloria, Libri V*, Coloniae 1595.

¹⁸⁴ Biblioteka Narodowa w Warszawie, sygn. XVII. 3.19554: *Apophthegmata, ex probatis graece latinaeqve lingvae scriptoribus..., et per locos communes iuxta feriem Alphabeti digesta: Svreriorvm Ivssu Vnius e Patribvs Societatis Iesv studio accurate recognita, ab omni obscoenitate et impietate expurgate et admodum locupletata. Accesservnt parabola, sive similitvdines per Erasmum et Plutarcho, Seneca et alijs avthoribus excerptae...*, Coloniae 1618; sygn. XVII. 3.19555: *Parabolarvm sive Similitvdinvm, quae ex Aristotele, Plutarcho, Plinio ac Seneca, gravissimis authoribus, olim ab Erasmo Roterodamo collectae, postea per Conradum Lycostenem ad suas classes iuxta alphabeti ordinem revocatae sunt Loci Commvnes*, Coloniae 1611.

¹⁸⁵ APPDK. KKDPt.

¹⁸⁶ *Ibidem*.

¹⁸⁷ *Ibidem*; Szady, s. 163.

¹⁸⁸ BUW, sygn. SD.608.1783: *Davidis Chytraei Onomasticon Theologicvm postremo ab ipso autore recognitum et auctum. Catalogus conciliorum*, Witebergae 1598.

gia Nepotum Annae również nieznanego autora, *Poliantea* Domenico Mirabellego Nani, *De Usura* w języku polskim, czyli *O lichwie* Marcina Śmigleckiego¹⁸⁹, *Epistolae* Pietro Bembo¹⁹⁰, *Ratio Dispensatorium* Valeriusa Cordusa¹⁹¹, *Epistolae Illvstrivm Virorvm* Stanisława Karnkowskiego¹⁹², *Examen ordinandorum* Johanna Holthusiusa¹⁹³, *De Vita Libri Tres* Marsylio Ficino¹⁹⁴, *Epistolarum* Paolo Manuzio¹⁹⁵, *Reformationes Abusuum cleri* cesarza Ludwika Pobożnego¹⁹⁶, *Orationes* Pedro Juana Perpiña¹⁹⁷, *Opera omnia* Hectora Pintusa¹⁹⁸, *Dies Caniculares* Simone Majoli¹⁹⁹, *Pratvm Spirituale* Jana Moschosa²⁰⁰.

¹⁸⁹ APPDK. KKDPt: *O Lichwie Y Trzech przedniejszych Kontraktach: Wyderkowym, Czynszowym, y Towarzystwa Kupieckiego, Nauka krótka. Pisana przez X.D. Marcina Śmigleckiego, Societatis Desu, Theologiey Profesora w Akademiei Wilenskiej*, Wilno 1596 [E., t. XVII, Kraków 1930, s. 308].

¹⁹⁰ BUW, sygn. SD.618.72-73 adl.: *Petri Bembi Cardinalis Patritii Veneti Epistolarum Familiarum Libri Sex Et Diversorum in eius mortem Epitaphia ex Emendatis codicibus descripta Omnia, Coloniae 1582; Petri Bembi Cardinalis Patritii Veneti Epistolarum Leonis Decimi Pontificis Maximi nomine scriptarum libri sexdecim ad Pavlum Tertium Pontificem Maximum Romam Missi, Coloniae Agrippinae 1584.*

¹⁹¹ BUW, sygn. SD.608.2424: *Valerii Cordii Dispensatorium, sive Pharmacorum conficiendorum ratio, a Petro Covdebergo Pharmacopoero Antuerpiano, plus quadrigentis erroribus liberate atque vindicate, Antverpiae 1568.*

¹⁹² BUW, sygn. SD.614.417: *Epistolae Illvstrivm Virorvm in tres libros digestae. Opera Reverendiss: Domini D. Stanislai Carncovii Episcopi VVladislaiuen et Pomeraniae in lucem editae, Cracoviae 1578.*

¹⁹³ BUW, sygn. SD.608.3573: *Examen ordinandorum Ioannis Holthvsii Kempensis, rectoris literarij iudi Ecclesiae Cathedralis Augustanae emendatum auctum et de nouo editum. Huic accessit Opusculum, aureum de dignitate, vita et moribus clericorum per Nicolaum Aurificum ex diversis congestum, Dilingae 1571.*

¹⁹⁴ BUW, sygn. SD.608.3780: *Marsilii Ficini Fiorentini Medici Atqve Philosophi celeberrimi de Vita Libri Tres recens iam a mendis situque vindicati... His accessit De ratione victus salubris opus nunc recens natum autore Gulilmo Insulano Menapio... Epidemiarum antidotus, tutelam quoque bonae ualetudinis continens, autore Marsilio. Cum nouo omnium rerum atque uocum indice, Basileae 1541.*

¹⁹⁵ BUW, sygn. SD.618.625: *Epistolarvm Pavli Manvtii Libri XII... Editio Decima, Coloniae 1596.*

¹⁹⁶ BUW, sygn. SD.608.2827: *Reformationis Abvsivm Cleri Formvla Per Lvdovicum Cognomento Pivm, Romanorvm Imperij Imperatorem optimum Caroli Magni filium, ex sanctorum Patrum sententijs circa annum a nato nostro Seruatore Iesv Christo octingentesimum, corrafā fatali quodam euentu his nostris temporibus in luce edenda diu occultata, Coloniae 1549.*

¹⁹⁷ BUW, sygn. SD.608.1435: *[Pe]tri Ioann[is] Perpiniani Valentini E Societate Jesv Orationes duodeviginti Nvnc Primvm In germania in lucem editae, Ingolstadii 1588.*

¹⁹⁸ BUW, sygn. SD.602.514: *Fratri Hectoris Pinti Lvsitani Hieronymiani Sacrae Theologiae Doctoris et in Academia Conimbricensi sanctae Scripturae professoris Operum Omnium Latinorum, Lugdvni 1590.*

¹⁹⁹ BUW: *Dies Caniculares... hoc est colloquia physica Nova, Moguntiae 1614.*

²⁰⁰ BUW, sygn. 13.7.5.42./1: *Coloniae Agrippinae 1601.*

W początkach XVII w. biblioteka piotrkowska dominikanów liczyła, według inwentarzy, 215 woluminów²⁰¹. Z całej staropolskiej biblioteki zachowało się natomiast do naszych czasów 129 woluminów, z czego aż 127 w Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie i po jednym woluminie w Bibliotece Narodowej w Warszawie i Bibliotece Ossolineum we Wrocławiu. Najwięcej spośród zachowanych starodruków (60 w Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie, z czego 43 to druki szesnastowieczne, a 17 siedemnastowieczne) pochodzi z daru Macieja Sysyniusza, kanonika wrocławskiego, zmarłego w 1625 r.²⁰².

W bibliotece Braci Kaznodziejów w Piotrkowie Trybunalskim najwięcej znajdowało się zbiorów kazań (44), dzieł teologicznych (30), komentarzy do *Pisma Świętego* (27) prac polemicznych (22) i ascetycznych (21). Najmniej było ksiąg (tylko dwie) dotyczących historii Kościoła. Autorzy kościelni przeważali zdecydowanie nad autorami świeckimi. Język łaciński zdecydowanie góruje nad językami narodowymi, spośród których najwięcej prac było w języku włoskim – 7, natomiast w języku niemieckim, francuskim i polskim – 3. Dwa dzieła były dwujęzyczne – grecko-łacińskie. Pod tym względem biblioteka miejscowych dominikanów była typową biblioteką klasztorną. Zaskakuje natomiast mała liczba pism Ojców Kościoła oraz Arystotelesa (tak przecież ważnego dla tomizmu filozofa) i innych autorów starożytnych, a także stosunkowo niewielka liczba autorów dominikańskich i obecność dzieła polemisty protestanckiego Alana Cope. Brakuje również prac z historii świeckiej, co wyróżniało *in minus* bibliotekę piotrkowską spośród innych bibliotek kościelnych.

Abstract

The collection of books of the Preacher Brethren of Piotrków Trybunalski in the 16th–18th century

The aim of this paper is the reconstruction of an Old Polish book collection which was once stored in a conventual library of Dominicans from Piotrków. A typical for monastic libraries scheme of classification will be applied here, as it is based on original library inventories from the first half of XVII century, that will be further presented in detail, as well as on preserved books of Piotrków province spread

²⁰¹ T. Stolarczyk, *Biblioteki klasztorne Braci Kaznodziejów...*, s. 48.

²⁰² *Katalog druków XV i XVI wieku w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie*, t. I, cz. II – XVI wiek, opr. T. Komender, Warszawa 1994, s. 47.

among various Polish libraries. Maciej Sysyniusz (“Kąkol”) – the greatest donor of local convent of Preacher Brethren library will be also briefly presented in this paper.

Keywords: dominicans, Piotrków Trybunalski, library, 17th–18th century

Słowa kluczowe: Dominikanie, Piotrków Trybunalski, biblioteka, XVI–XVIII wiek

Bibliografia

Źródła i wydawnictwa źródłowe

Źródła rękopiśmienne

Archiwum Polskiej Prowincji Dominikańskiej w Krakowie
Kopiarz dokumentów dotyczących klasztoru OO. Dominikanów w Piotrkowie 1471–1610

Źródła drukowane

Incipiunt instructiones Magistri Humberti De officiis ordinis, [in:] B. Humberti *de Romanis quinti Praedicatorum Magistri Generalis Opera De vita regulari*, ed. J.J. Berthier, vol. II, Casali 1956.

Opracowania

Boespflug F.D., *Życie zakonne Braci Kaznodziejów*, [w:] *Dominikanie. Szkice z dziejów zakonu*, red. M.A. Babraj, Poznań 1986.

Estreicher K., *Bibliografia polska*, Cz. III: *Stólecie XV–XVIII w układzie abecedlowym*, t. II, XV, XVII, XXII, Kraków 1894–1939.

Jocer A., *Obraz bibliograficzno-historyczny literatury i nauk w Polsce od wprowadzenia do niej druku po rok 1830 włącznie, z pismem Janockiego, Bentkowskiego, Ludwika Sobolewskiego, Ossolińskiego, Juszyńskiego, Jana Winc i Jerz. Sam. Wandtków itd.*, Wilno 1842.

Kaczmarek K., *Szkoły i studia polskich dominikanów w okresie średniowiecza*, Poznań 2005.

Kosiński J.A., *Biblioteka konwentu dominikanów w Sieradzu na przełomie XVI i XVII wieku*, [w:] *Studia nad historią dominikanów w Polsce 1222–1972*, red. J. Kłoczowski, t. 2, Warszawa 1975.

Salij J., *Duchowość dominikańska*, [w:] *Dominikanie. Szkice z dziejów zakonu*, red. M.A. Babraj, Poznań 1986.

Stolarczyk T., *Biblioteka łęczyckiego konwentu dominikańskiego i jej księgozbiór w początkach XVII wieku*, [w:] *Przestrzeń informacyjna książki*, red. J. Konieczna, S. Kurek-Kokocińska, H. Tadeusiewicz, Łódź 2009.

Stolarczyk T., *Biblioteki klasztorne Braci Kaznodziejów w Gidlach, Łęczycy, Łowiczu, Piotrkowie Trybunalskim i w Sieradzu w XVII wieku. Analiza porównawcza*, [w:] *Piśmiennictwo zakonne w dobie staropolskiej*, red. M. Kuran, K. Kaczor-Scheitler, M. Kuran, Łódź 2013.

- Szady J., *Księgozbiory parafialne w prepozyturze wiślickiej w II połowie XVIII wieku*, Lublin 2008.
- Szostek I., *Biblioteka dominikanów lwowskich w świetle katalogu z roku 1776*, [w:] *Studia nad historią dominikanów w Polsce 1222–1972*, red. J. Kłoczowski, t. 2, Warszawa 1975.
- Świętochowski R., *Biblioteka OO. Dominikanów w Krakowie*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 1976, t. 33.
- Wyczawski H.E., *Kościelne zbiory biblioteczne (wiek XVI–XVIII)*, [w:] *Dzieje teologii katolickiej w Polsce*, t. 2, cz. 1, Lublin 1975.
- Zawadzka K., *Biblioteki klasztorne dominikanów na Śląsku (1239–1810)*, „Acta Universitatis Wratislaviensis. Bibliothecalia Wratislaviensia” 1999, t. 5.